

NA FORUMU U HOTELU „SPLENDID“ SASLUŠANE ISPOVIJESTI ŽRTAVA
RATA NA PROSTORIMA BIVŠE JUGOSLAVIJE

Lakše je kada se zna istina

Budva - Postoje pravila kada se javno slušaju žrtve rata: publika ne smije da postavlja pitanja i nema pauze. Kada se ispričati završi, tišina je potpuna i počinje sljedeći govor. Nih sedmoro juče je u hotelu „Splendid“ ispričalo kako su mučeni, zatvarani, kako su podnosili rane i smrt u porodici.

Škeret Krasnići

Stariac sa Kosova govorio je juče prvi, kao Ojdan od najstarijih učesnika Regionalnog foruma za tranziciju pravdu u Bečićima. Škeret je penzioner koji prima 40 eura, polako se kreće kroz luskuzne holove „Splendida“, ali govori tečno, sa pauzama za su gal - priča stariac.

Krasnići je preživio pokolj Albanaca u kosovskom selu Izbiča 1989. godine i sjeća se da je vidio spaljenu ženu Bajramu Hodžaja a pored spaljena rjena invalidska kolica.

- Mogao bih samo da vam pričam o spaljenim ljudima - kaže Krasnići. On se sjeća da je vojska SR Jugoslavije došla i 4.000 ljudi iz okolnih sela sabrala u Izbiču gdje su od njih tražili njemačke marke. Muškarci su potom podijeljeni u dvije grupe, a žene upućene u Albaniju.

„Vojnici su mi rekli da izdvojim neke ljude sa sobom. Padala je kiša. Onda se začuo rafal. Pao sam ustrijeljen i pravio se da sam mrtav“.

Krasnići kaže da je onda preko njega pao čovjek. Prepoznao je na sebi komšiju Šadika kome je noga bila izrešetana. Škeret je sačekao noć i počeo da puži do podnožja brda. Sjeća se da je bilo blizu ponoći kada je naišao na lež zeta svog komšije koji se zvao Hamza.

„Oči su mi bile otvorene i ležao je na leđima. Malo kasnije i Šadik je umro. Ostao sam sa dva leša u mraku, nijesam jeo, nijesam pio, ali ostao sam u zaklonu.“

Mario Lučić

Metak je pogodilo zid iznad kauča iza Mkojey je sklupčan ležao Mario Lučić. Grupa rezervista, priča Mario, iskapila je peti bokal vina koji im je priinjela njegova baka kod koje se krio.

Kada je starica vidjela da pucaju nasumice iznad kauča, ona je baš tamo sjela i pokušala tako da zaštiti unuka. Rezervisti su otišli, ali nekoliko dana kasnije Maria su uhapili ispred kućnog praga.

- Bio sam pošao da vidim šta je sa mojom porodicom, a na vratima me dočekao čovjek sa mitraljezom. Poveli su oca i mene. Tukli su nas neizmjenično da priznamo gdje smo sakrili oružje - priča Lučić.

Na putu prema Morinju, kaže on, ležao je sklupčan u kamionu između vojnika koji su ga udarali. Svako malo su zastavljali kamion da grupe rezervista uz put vide ustaje.

„Tukli su nas tako da polahle što ste rođeni.“

Mario kaže da su mu govorili da ga vode na strijeljanje i da se pomirio sa sudbinom kada je osjetio da voze preko makadama.

On je u jesen 1991. godine imao 20 godina i izbjegao je odazak u kasarnu Bileća, gdje je trebalo da se javi po pozivu JNA. Kako su izbjeglice iz dubrovačkog zaleđa i Hercegovine počele da stižu u apartmansko naselje Vrtovi sunca u Orašcu, Mario se prijavio u teritorijalnu odbranu, kasnije Zbor narodne garde.

- Bilo je 40 ljudi i deset pušaka - prisjeća se Dubrovčanin.

On tvrdi da su u Morinju desetine zarobljenika vojnici strpavali u brodske kontejnere. Imali su bačvu od 20 litara za mokrenje, a bojali su se da izadu zbog velike nužde.

„Otišao sam napolje na veliku nuždu tek 12. dan. Napolju me je čekao pistolj, u usta. Tukao nas je ko je stigao“.

Mario Lučić ne vjeruje u zvaničnu vojnu verziju po kojoj se jedan zatvorenik u Morinju objesio, nego sumnja da je ubijen.

Anđelko Kvesić

Prispadnik HVO Anđelko Kvesić imao je nesreću što je oficir vojske BiH Alihodžić dao hvalisavi intervju magazinu „Lijepan“ i rekao da su pod brdom Kula kod Busovače uhapili „velikog hrvatskog ekstremistu“ - Anđelka Kvesića.

- Možete misliti kako mi je bilo u zarobljeništvu sa takvom reputacijom - kaže on.

Anđelko je ranjen i zarobljen aprila 1993. godine kada su ga „zastavom 101“ prebacili u ambulantu, a onda dalje prema Zenici zaprežnim kolima. Bio je položen na dasku od hidraulike za traktor i kaže da je molio da ga ubiju. Već nadomak Zenice bio je izgubio dva litra krvi.

U gradu su ga smjestili u bolničko odjeljenje KP doma. U bolnici je, priča Kvesić, bio 62 dana i izgubio 38 kilograma. Sjeća se jesenih priča o logoru Muzička škola u Zenici.

„Prvo ide palica, pa sajla debljine 20 milimetara, pa držalica i na kraju zatvorenik legne, a ženska osoba gazi po njemu u stiklami. Pričali su mi da bi se tijelo trzalo kao da se razdvajati na više djelova“.

Kvesić kaže da je zarobljen u rovu sa dva maloljetnika i još dvojicom saboraca koji su ukupno imali tri puške. Anđelko je u ratu izgubio sina. Prije rata je bio prosvjetni radnik.

Nikola Šašo

Čvrstin rodom sa Barje, Nikola Šašo je u prije vojne operacije „Oluja“ često iz Zagreba dolazio u selo Ljeskovac da obide

roditelje, koje do danas nije pronašao.

Šašo je nekoliko dana od početka „Oluje“, -prije jednog ministra“ našao vezu da se probije do Sanske Dvora gdje je čuo da su mu roditelji poplteni kao Šabi koji žele da ostanu u Hrvatskoj.

- Ako ih nema među živima, onda ih ima među mrtvima! - rekao je Šašo generalu

Ivanu Grujiću i nastavio da traži roditelje.

Nije ih našao u centrima gdje su bili odvođeni ljudi stariji od 60 godina: u Ivanjuć Gradu, Popovaci i Sisku. Kada je sedam dana nakon „Oluje“, vrelog avgusta 1995. godine, došao u Sanski Dvor, Šašo kaže da je na krupnom toku vidio leševu muškarca i žena. Oni nisu nije znalo - priča Šašo. Njegovi su roditelji, kaže, početkom devedesetih bili već stari, ali su bili na spisku hrvatskih vlasti.

„Oni nikada dalje nijesu otišli od stočne pjelice. Njakva politika ih nije zanimala, a za njima je bila raspisana potjernica zbog ubistva i napada na policiju“.

Šašo zna da su kolone izbjeglica prestjecale hrvatske i muslimanske jedinice i napadali ih. Šašova majka Ljubica i otac Petar krenuli su traktorom iz Ljeskovca u Sanski Svor sa svojim rodomak Burom i do sada se ne zna gdje su završili.

Cvetko Ristić

U subotu 16. januara 1993. godine gječak Cvetko Ristića iz sela Kušići kod Srebrenice probudili su pučnju. U kući su bili njegov otac, majka, sestra brat i jedna žena koja je radi sigurnosti spavala kod njih.

Cvetko je uspio da pobjegne iz kuće i ostavio za sobom prve vojnike koji su se spustili prema kući. Kaže da se sa svih strana vidjelo da idu vojnici ispred, a iza njih žene koje su lupale u serpe i lonce.

„Nijesam vidio šta je sa mojlma i nekako sam stigao do srpske artiljerije“.

Ristić kaže da je tog dana u selu bilo oko 60 ljudi jer su se svi spremali za Jovandan i da je većina koji su pobjegli prema Drini ubijena.

„Nakon četiri-pet dana, srpska vojska je vratila teritoriju i stigla do moje kuće. Kada sam ja stigao, zatekao sam jaknu koju je to jutro sestra imala na sebi, džemper koji je majka imala i ispod kuće improvizovani traktorski prikolici na kojoj je bilo zapaljeno tijelo mog pokojnog oca. Tijelo mog brata koji je tada imao 14 godina do danas nije pronađeno“.

Husnija Avdagić

Povoden je iz Kozarca u maju 1992. godine i odveden u salu Doma kulture u Tropolju. Odatle je vezan prebačen u Prijedor gdje ga je dočekao spajati vojnika sa palicama i kundacima. Vezan žicom Husnija priča da je naredni dan osvanuo u logoru Keraterm, gdje je proveo 9 dana.

- Morali smo se tući između sebe, spavali smo u garaži. Imali smo jedan obrok, koji ti izade na nos, nijesi imao kada ni jesti - sjeća se Husnija.

Enad Mihajlović

On je sa još dvadesetoricom prebačen u logor Omarska u hangar nekadašnje fabrike. Za obrok su logoraši, priča Husnija, imali pet minuta i upola manje kašika nego što ih je bilo gladnih.

„Moj kolegi Emiru Karabašiću doveli su jednog logoraša koji je morao popiti pola litra pregorelog ulja. Morao je Emiru odgristi testise, taj krik u meni danas odzvanja u glavi. To je kao noćna mora“.

Nenad se prisjeća da su ga zajedno sa tri sina i jednim komšijom potjerali prema selu Istok. Nakon 200 metara Nenad se bacio u provallju, a njegovog su najmlađeg sina Aleksandra pustili.

Nenadovi sinovi Vladimir koji je tada imao 22 godine i Branimir sa 28 godina do danas nijesu pronađeni.

- Mnogo bi bilo lakše za porodice da se zna istina - kaže Mihajlović.

BRANO MANDIĆ

